

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdagué Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 » trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurn de Noya.

Se ven en las confiterías de Pere Fonalleda, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Formosa y en las principals fondas.

A continuació reproduhim sencer lo discurs que pronunciá en lo *banquet-meeting* de Tàrrasa nostre distingit amich, lo Vis-president primer de la «Lliga de Productors» de la regió catalana, don Ferrán Alsina.

Tenim especial gust en recomenarlo als nostres lectors, en quant es un resúm de la opinió pública, enérgicament resolta á trevallar y obrar contra ls tractats de Comers que están pendants de discussió en las Corts. Y 's distingeix sobre tot per la franquesa ab que exposa la desconfiansa que devém tenir en los partits polítichs y en sos homens, divent refiarnos no més de las iniciativas del poble contra sos funestos governants.

Li dona especial oportunitat al discurs de nostre distingit amich la circumstancia de que en un principi semblá exagerat, atenent á la promesa feta pel jefe dels conservadors en lo sentit de que trevallaria sense reserves á favor de Catalunya, essent aixís que las darreras noticias son quelcom més pessimistas sobre aquest punt, anunciantse que 'l senyor Cánovas está ja con-

forme en deixar passar los tractats mitjansant algunas modificacions, que segurament cap y al fi quedarán reduhidas á sa més mínima expressió.

Com també li donan especial oportunitat á la publicació del tal discurs las acertadas observacions en ell contingudas respecte al criteri que deuría presidir en la elecció dels representants de Catalunya, las quals fan de bon recordar als nostres compatricis en la present ocasió.

En fi: baix tots conceptes es recomenable pera 'ls fills de Catalunya lo següent

DISCURS DE D. FERRÁN ALSINA en lo Banquet-Meeting de Tarrasa.

Senyors: tinch de confessar que ab tot y la bona companyia en qu' estich, no obstant l' entusiasme y relativa satisfacció que domina als aquí presents, me sento 'l cor verdaderament trist. Ja vaig comensar á tenir-li en lo moment mateix de rebre la invitació pera concórrer á aquest important acte; y no fou precisament perque deixés d' afalagarme y complaurem en gran manera la inmerescuda hora quo ab ella se 'm dispensava, sino perque 'm feu reflexionar tot seguit en lo significat, en lo fons, en lo que ve á ser esperit primordial y únich d' aquesta reunió. Y vareig dirme: vetaquí una protesta més; una nova protesta afegida á las moltíssimas que d' alguns anys ensá ha hagut de fer Catalunya contra 'ls continuats desacerts dels homens que, desde 'l centre, 'ns desgovernan. Unas voltas perque pretenen matarnos traïdorament lo que 'ns resta de nostras lleys civils venerables; altrás vegadas perque, contra tota equitat y esperit de justicia, volen aclaparar encara més á la pobra propietat; altrás perque 's proposan inferir gravíssimas feridas, que poden resultar mortals, á alguns dels més importants elements de riquesa d' aquest desgraciat pays; lo cert es que sempre hem d' estar ab l' arma al bras, sempre á punt de defensarnos contra 'ls atachs que 'ns infereixen constantment aquestos Governos ineptes, dels qui lo menos que 'n podem dir es que no saben coneixer las verdaderas necessitats del nostre poble.

Y prengué peu la meua tristesa de l' invitació á aquest acte, perque jo entench, compatricis, que l' haver de protestar tan sovint contra 'ls governants vol dir senzillament que aquestos senyors no sols no saben, sino que tampoch volen entendre quíns son los camins de la recta administració dels interessos nacionals; vol dir qu' están divorciats de la opinió pública; vol dir que, en lloch d' inspirarse en las conveniencias del pays, sols atenen á sas propias conveniencias fundadas en criteris antitéticos als del pays y perjudicials al mateix; vol dir, en fi, que 'ls tals governants se manifestan ab sos actes perfectament incapassos pera cumplir be la missió que deuen imposarse al acceptar sos cárrechs. (*Molt be, molt be, plaausos.*)

Per altra part, volen dir aquestes protestes que la nostra gent, que 'l pays nostre, tolerant á semblants administradors incapacitats pera governarlo be, no té ja ni quasi noció de lo qu' es la dignitat d' un poble gran y ben educat en política. Perque, senyors, ¿es possible que nosaltres, una regió com la catalana, considerada per los mateixos del Ebro enllá com la més avansada, la més activa, la més enginyosa, la més rica d' Espanya estimada en periódichs y revistas extrangeras com la més enlayrada de la península en la escala del progrés, y classificada per ells mateixos entre 'ls pobles més avansats del món dintre la esfera del treball; es possible, repeteixo, que nosaltres, en tals condicions, no sapiguém emanciparnos de la dominació d' influencias extranyas que malmenan l' administració dels nostres interessos? ¿No es anacrònic, senyors, que en mitx de nostra activitat y seny pera 'ls negocis particulars, extremem tant la nostra dessidia en los nogocis públichs, que, cada vegada que 's tracta d' elegir representants nostres devant dels Governos de Madrit pera que hi duguin la veu de Catalunya, nos descuydem fins al punt de que may sas influencias ó energias hajan pogut aturar un sol cop del centralisme? ¿No es ben dolorós que per l' apatia de no triarlos be ó por la feblesa de deixárnoslos imposar, arribem sovint al cas de veurer cóm s' aprovan y aplican las més absurdas y funestas disposicions de govern, sense que cap dels tals representants s' hi oposi á mort com deuria, cridant fort y clar contra sos autors, divorciantse dels partits polítichs que la dictan y apoyan y fins dels que la toleran ó combaten sols ab hipócrita mansuetut, y retirantse en últim cas del Parlament quant, apurat ja 'l recurs de la obstrucció, no degan autorisar ab sa presencia la fatal gestió dels legisladors enemichs de sa terra? ¿No es verdaderament lamentable, senyors, qu' en aquest punt haguém arribat al desdixat criteri de pensar que sols pidolant se defensen las interessos del pays, fins al punt d' haverse donat lloch á aquella odiosa frase: «pide más que un catalán», ab la que s' ha pogut befar en Madrit als nostres representants sense creures cap d' ells obligat á tornarsen á casa, al sí de la familia y de sa terra, [pera dilshi que no podem ni devem transigir ab lo predomini d' eixos governants que retornan insults per rahons y á las vergassadas hi afeigeixen l' escarni, essent del tot incompatibles ab l' avens y riquesa del nostre poble? (*Molt be, molt be, aplausos.*)

Pero, senyors, aquest estat de cosas es precis que s' acabi. Avuy se presenta nova ocasió pera experimentar si encara li quedan á Catalunya representants seus dignes de tal nom; y al mateix temps ha arribat l' hora d' aquilatar sas virtuts cívicas y de correspondrer ab justicia al comportament de cada hu d' ells. Comensada la nova campanya legislativa, y entaulada la discussió del tractats de comers, vitalíssima pera Catalunya, tots deuen acudir á la lluyta en las Corts. Alguns se portarán com á braus, altres claudicarán sen dupte, escorrent lo bulto ó trahint desvergonyidament á sa terra. Tots tornarán: lo poble catalá deuria acudir á rébrels á tots, als primers pera enlayrarlos ab son aplauso, als se-

gons pera xiularlos estrepitosament, cubrirlos d' ignominia y ensorrarlos moralment per un sempre més. (*Estrepitosos aplausos.*)

¡Tant débó aquest desvetllament d' energías en lo poble determinés novas líneas de conducta en sos representants!

Aixís cal esperarho. De moment, estich segur que ja á tots vos haurá impresionat favorablement, com á mí, lo sentir d' alguns d' ells aquí presents, qu' están disposats á defensar á capa y espasa la producció; per lo que á mi toca, haig de dirvos qu' he aplaudit de bon grat las magníficas frasses per ells pronunc' adas en aquest sentit. Pero haig d' ésservos franch: las celebraré molt mes y las aplaudiré ab molt major entussiasme quan sos autors hagin cumplert fiel y escrupulosament las promesas qu' ellas involucren; pèrque crech ab sinceritat que sols cumplint ab ellas es com nostres representants se farán verdaderament dignes de las manifestacions adictes que acaban d' escoltar. (*Aplausos.*)

Y pera alcansarho completament, sápigán com lo pays está desitjant ab vehemencia que s' acabi d' una vegada ó 's fassi 'l menos us possible d' aquells tan gastats recursos de las comissions als ministeris y als polítics, com desitja també que, en lloch de prosternarse ab actitud humil sos representants devant los homes del Madrit oficial, á la manera d' un gos que llèpa la bota del seu amo pera obtenirne un osó un rosegó, abandonin aquella actitud denigrant y aixequin lo front ben alt pera dir ab entereza als governants funestos á sa pátria, que abans de consentir sos desaccerts esqueixarán llurs propias actas y s' entregarán á la discreció del pays pera obrar en contra seu y enderrocarlos. (*Aplausos.*) Si aixís no ho fan, digan francament qu' ells no son los representants del pays, ni son dignes de portar aquest nom. (*Aplausos.*)

Com ha dit un dels presents, es precis que 'ls que vullgan ser representants d' un poble com lo nostre, avansat y gran comensin á posarse á l' altura del càrrech que volen desempenyar y sápigán ferse respectar, sino de grat per forsa, dels que tenen l' obligació de respectarlos. (*Grans aplausos.*)

Pero algú preguntarà: ¿cóm se pot lograr lo de ferse respectar *per forsa*? Es facilíssim, senyors: á tal propòsit contestava fa poch dias á un apreciable company, qui m' interpelá en aquesta forma: ¿que farien vostés? ¿anirían á Madrit ab fusells, s' hi farien á canonadas?—Si convinqués, ¿per qué no? vareig dirli; pero avuy per avuy hi han altres medis més senzills, més segurs y de major alcans. Valentse d' ells, quan un poble estima sa dignitat y té conciencia de lo que val, no ajup may lo front pera pidolar als Poders constituïts una almoyna de lo qu' es ben seu, sino que pot encararshi ab virilitat pera exigir lo que de dret li pertoca.

Un exemple d' aquestos medis nos l' han donat de poch temps ensá los benemérits diputats de Navarra ab sa vigorosa energia devant del Poder central. ¡Quin contrast, senyors, entre 'l seu valent procedir y 'l desnarit dels nostres defensors! Pero també ¡quina diferencia en los resultats de sas actituds respectivas!

Molt s' ha parlat, senyors, del célebre *meeting* de Bilbao, inspirat en temperaments de correcta oposició; molt s' ha parlat d' ell; pero ¿ahónt son sos efectes? Tothom sab que dit acte va ser una protesta séria, grandiosa y autorisadíssima, en la que prengueren part Catalunya, Vizcaya, Asturias y Guipúzcoa; donchs á n' aquell memorable *meeting*, del que tant s' ha parlat y en lo qual ab circumspecció y prudencia se varen demostrar los errors económichs del Govern, diguissém ¿qué hi varen contestar desde Madrit? Sos atachs al Poder central los escoltá aquest com qui sent ploure. Y al contrari, ve Navarra, sosté son dret á repelir un augment de contribució, planteja sa negativa ab decisió y categóricament, y alcanza la vitoria. Es á dir que Catalunya, las Bascongadas y Asturias, que contan en junt ab quatre milions d' habitants, ó poch menos, no alcansan que 'l Govern se las prengui en serio; y Navarra, ab set ó vuytcents mil, logra imposarse.

Y no valgui 'l fer la comparació de que á Navarra 's tractava de violar una lley paccionada, mentres que la qüestió dels tractats de comerç es discutible; porque paccionadas eran todas las lleys antiguas de Catalunya, y todas han sucumbit devant del centralisme, paccionada era la situació de Navarra mateixa l' any 41, y en realitat sucumbí á la forsa bruta; y tot y essent paccionada la lley actual en discussió, no ha faltat polítich de gran talla que s' hagi lamentat d' intentar sa extirpació sense un exércit de 20,000 homens preparat á imposarla. A cambi de lo qual devem dir que, paccionats ó no, lo dret á la vida y al treball, y l' instint de conservació, quan se presentan ab tota evidencia com en la que en actualitat, son també indiscutibles y sagrats, divent un poble exposar para defensarlos, si convé fins la sanch de sos fills, atenant á alló de *per la vida 's pert la vida*. Diguis, donchs, lo que 's vullga, los drets de Navarra serán tan sagrats com se pretengui, y 'ns complavem aixis en reconeixerho; pero no ho son menos los nostres.

Lo que hi ha es que, entre la imponent actitud dels avarros y la cortés y respectuosa oposició dels nostres representants, hi vá la suficient diferencia pera que ells, en poch número, tombin al element mes robust del Govern, y nosaltres contant ab masses abrumadoras, nos vegem burlats fins al punt de que cada Gamazo sortit del Ministeri s' hagi convertit en un nou Moret. (*Grans aplaudiments*). Deu ser veritat alló de que cada poble té 'l Govern que 's mereix.

Heus aquí, senyors, los exemples que hem d' apéndrer de la Historia; no 'ls exemples baixos, rastrers, del que van anguilejant pel llot, com los que 'ns ofereixen los polítichs espanyols que tot ho negocian y pastelejan; no 'ls exemples d' aqueixos vividors que son la escuma de la gran olla podrida que está bullin al bell mitj de la nació; sinó 'ls d' aquella antigua Espanya que realmente era gran, en sa diversitat dintre la unitat, y en la qual las Regions se feyan respectar sos drets porque tenían lligitims representants.

Naturalment que pera retornar á la práctica de tan bell ideal, hem de comensar per recobrar la virtut de saber escullir á nostres represen-

tants. Hem de buscar aquéstos entre 'ls fills del pays, condició essencial vergonyosament desatesa en gran part de Catalunya; y de més á més, los hem de triar entre 'ls homes que anteposan son amor patri á tots los altres móvils despreçiables ó mesquins com son la baixa ambició de negocis personals ó la estúpida vanitat de rumbejar un nom ó una fortuna; los hem d' escullir entre 'ls que despreçian los petits interessos de partits y banderías, ullpresos no més pels grans interessos de la Pátria tota, y entre 'ls que estigan ben disposats, costi lo que costi y cayga qui cayga, á fer surar devant de tot y sobre tot lo benestar moral y material de sa terra; hem de cercarlos, en una paraula, d' entre 'ls que, per sa independéncia de temperament y trèmp de carácter, hagin demostrat mes rectitut y abnegació pera obrar conforme 'ls dicti sa conciencia de patriotas, sense haver de guardar atencions á agrupacions ni á personalitats de las que pujan resultar cómplices en las grans desventuras que pesan avuy sobre la nació espanyola.

Si sabem ajustarnos á aquest criteri, anirem endevant y conseguirem unir á tots los homes de bona voluntat de totas las Règions d' Espanya, pera arribar á constituir un núcleo verdaderament fort que sápigá imposarse als Guberns sempre y quan aquestos oblidin sos debers; y no pas precisament ab canons y fusells, sinó per la sola resisténcia pasiva, rigurosament sostinguda. ¿Poden duptar, senyors, de la eficacia d' aquésta? Supposeu per un instant que una ó varias Regions fondament perjudicadas per una disposició gubernativa de vital trascendencia pera sa prosperitat, després d' agotats inútilment tots los rahonaments demostratius y tots los medis legals de defensa que tenen á sa disposició, se posan d' acort y resolen en últim terme no pagar sos impostos fins á la derogació de la llei que pot ser sa ruina; digueume ¿qui es capás de resoldre 'l conflicte obligant á un poble en pes á pagar lo que no li dona la gana, especialment quan la rahó y 'l dret á la vida prestan forsa moral als insolvents? Lo sistema es radical me direu; ho comprench; però pot arribar á ser convenient y fins just. Convenient: porque, cap y á la fi, per medi de un desgavell purament passatger y perfectament corretgible á tot hora, se poden evitar errors de govern capassos d' ocasionar la ruina definitiva y permanent de las fonts de riquesa nacional, que, en sa cayguda, haurian d' arastrar á darrera séu la bancarrota de la hisenda espanyola. Y fins just, senyors: porque, sent las contribucions, lo pago d' un servey que l' Estat deu fer á sos administrats, desde 'l moment que 'l servey falla, perjudicantse al pays en lloch de beneficiarlo, dit s' está que virtualment se relleva al pays del deber correlatiu. (*Aprobació*).

Es precis tenir present, senyors, que en totas las nacions lo nervi, lo ressort que sosté als governs sempre y quan sos pobles están ben regits, es, abans que tot, la forsa moral, y després, la forsa material que 'ls hi donan lo cobro dels impostos y poch ó molt la forsa militar; pero á Espanya los governs viuhén, primer que tot, de la forsa material de las contribucions, y després, del parrach de forsa moral que tota colla política dona

als seus quan están dalt del candelero. Donchs, si 'ls hi neguéem aquestos medis de vida, ¿creyeu que 'ls governs funestos podrán subsistir? Jo crech que nó, y estich segur que la inmensa majoria de vosaltres opina com jo mateix.

Heus aquí, donchs, sistemas de resistencia passiva, ab los quals podem multiplicar nostre esfors sense necessitat de llensarnos als carrers á móurer fressa, ni haver d' acudir al perillós recurs de tancar tallers y fábricas, espasa de doble tall, al la qual feririam á nostres estimats companys de treball, los obrers catalans, víctimas com nosaltres del poch seny dels governants y dignes de tota nostra consideració. (*Aprobació.*)

Pero hi há mes encara.

Nosaltres tenim, senyors, que per rahó de ser un poble actiu y treballador, hem d' estar y estem en relacions íntimas ab Espanya entera y per tal motiu conexem en tota sa extensió quins son los elements que la poblan y fins las qualitats y defectes de cada un d' ells. Donchs bé, en aquesta Espanya hi ha una part que simpatisa ab nostra manera de pensar y sentir, y es principalment la gent del Nort; allí es ahont se respira l' ayre mes pur, ahont se troba la part de població mes intel·ligent y laboriosa; allí hi son los homes de mes sanas costums y deseny mes reposat; per que, donchs, no anarhi á buscar los elements regeneradors de la vida pública de Espanya? Y heus aquí lo que ha de ser un altre dels nostres objectius: procurar tant com siga possible que la gent del Nort y sa manera peculiar de ser prévaleixin en la governació del pays; y conseguir aixís que á n' aquesta política lleugera, carnavalesca, mitj mora y mitj cristiana de avuy, vinga á sustituir-la una política franca, noble y cristiana, ab la qual se pugui comensar y fer viable una obra de verdadera recomposició nacional. (*aplausos.*)

Tal es, en nostre concepte, lo que pot y deu fer-se. Però, aixó sí, hem de tenir present una consideració capital. Aixís com fins ara hem tractat de defensar exclusivament interessos materials y resoldre conflictes de moment, unimhi altres interessos d' ordre superior, los interessos morals, dels que vos ha parlat ab tanta eloqüencia 'l senyor Durán y Bas, al manifestarse entusiasta defensor del Dret Civil Catalá. Tinguem present que si 'ls primers nos donan lo pá de cada día, en los segons hi van involucrats tots los recorts de la infantesa, tot lo que més hem estimat y més estimem en aquest món, lo que constitueix lo verdader fonament de la Pàtria, la vida de familia, las relacions socials, la llengua, la religió, las costums y tot lo característich de la terra. Ab los dos ordres d' interessos, estimats compatrieis, formarem un conjunt que 'ns apartará de las misèrias de la vida purament animal y 'ns aixecará un xich més enlayre, y devant d' ells per lo que en sí valen y representan al sintetisar las afecions de Pàtria, sempre y quan convinga sabrem conservar la cohesió de forsas necesaria pera lluytar contra l' enemich comú, sacrificantse 'ls interessos petits als majors en benefici del conjunt, y evitantse espectacles tan desconsoladors com la recent discrepància de criteri entre 'ls

surers de Girona y 'ls demés productors catalans, ocasionada per l' error d' aquestos al reduhir á una mera qüestió de cèntims la defensa de la producció que conreuan. Haguessin ells aixecat la campanya á l' altura d' una qüestió regional, com es es en realitat per tractarse de la riquesa de Catalunya, y baix aquest noble punt de vista haguessin procurat consultar á tots los rams de la producció pera armonisar en lo possible las necessitats de tots ells, formant aixís un criteri únich y genuinament catalá, y la disparitat manifestada no hauria existit al exterior, perque 'ls surers de Girona tenen ánima catalana y cor catalá com los demés productors de la terra.

Vol dir aixó senyors, qu' hem de colocarnos en l' esfera ahont l' ideal de patria s' hi encarna en tota sa integritat y puresa; y hem de considerar que 'ls interesos materials son no més un complement, una part importantíssima si 's vol, però una sola part del gran conjunt, del sublim ideal que devem perseguir tots los fills de Catalunya.

Sols aixís, no ho dupteu, senyors, haurem lograt deturar á la nació en l' abim de degeneració ahont 's aboca, y evitarem qu' uns quants miserables explotadors de la cosa publica se 'ns imposin com en la actualitat, ja sia baix la forma de funcionaris que dictan lleys sense preocuparse de sos efectes sobre 'l pays, ja sia baix l' aspecte més odiós y ruhi de *caciques*, munyidors d' eleccions y altras calamitats per l' estil. (*Grans aplausos.*)

Jo us demano, senyors, que reflexioneu be tot aixó que vos he indicat; y us ho demano, no perque jo ho haja dit, sino en nom de la pobra Patria que es molt més gran que totas las conveniencias personals y totas las qüestions de amor propi. Nostre pays está mol mal. Los que van al extranger ó han viscut uua temporada en alguna de las nacions europeas, al tornar á Espanya han de plorar llágrimas de sanch, comparant l' administració y ordre seu ab lo desmanech d' aquí. Se dirá que per tot hi ha de tot, se retreuré aquella dita de que *en todas partes cuecen habas*; però, senyors, s' haurá de convenir en que aquí s' hi couhen á calderadas. (*Riallas.*)

Brindo, donchs, per la defensa íntegra de tots los interessos de Catalunya, pera qu' en las qüestions d' interessos materials y de moment s' inclogan qüestions de més alt interés. Brindo també pera que s' imposi 'l criteri veritable de que, si fins avuy se 'ns ha explotat es perque nosaltres mateixos ne tenim la culpa: nos llegaren nostres illustres ascendents una llengua hermosa y rica, y 'ns la hem deixada arreconar (*aplausos*) fins al punt de que quan hem de parlar en públich, deixem de ferho en catalá perque sembla que vesteixi més parlar en castellá (*riallas*); tenint costums sanas, hem consentit que 'ns invadíis arreu un flamerquisme immoral y repulsiu que tot ho corromp y enerva de tal manera, que correm perill d' arribar á ser més *hidalgos* que 'ls de l' altra part del Ebro; y gosant de lleys civils propias que representavan l' esperit práctic de nostra rassa y feyan fructuosos los productes del treball, las hem deixat es-

quarterar y estrafer, considerantlas erradament com á cosa secundaria, y baratantlas per lleys ben distintas de pobles que no 'ns assembla gens. Be anem trobant las conseqüèncias d' aquest descastament que adultera nostre caracter, afemina nostra fortaleza, minva nostra sobrietat y desnaturalisa las espartanas virtuts del nostre poble. Sols una qualitat eminent semblava mantenirse esquerpa al contagi, per més que tal vegada no haja resistit en absolut á extrayas influencias: es l' amor al treball. Refiats d' aquest, hem descuydat tot lo altre que dava forsa, dignitat y benestar á la terra. Massa ho han comprés los seculars enemichs de Catalunya; y per aixó, garantida sa impunitat ab nostra monomania del progrés material, han anat avansant solapadament de tal manera pel camí de totas las altras expoliacions que, després d' havernos usurpat sense gran resistencia tot lo que als interessos morals pertany, s' han considerat al fi prou forts y 'ns han trobat á nosaltres prou desarmats pera arribar á ficarnos la mà á la butxaca. (*Molt ben dit, molt ben dit.*)

Vist aquest erro nostre, anem ara per recobrarho tot: organisemnos cada Regió dintre casa seva ab sos recursos propis y elements propis, y armonisem l' esforç de totas en una acció comú que representi la resurrecció de las iniciatives regionals contra la tirania del centro que tot ho absorbeix y aniquila. Femnos poderosos ab l' eloqüent exemple de Navarra, forta en son dret, y quadremnos d' una vegada devant los desacreditats procediments de pasteleg y de feblesa que no han servit pera res més sino pera acabarnos d' ensorrar en la indignitat y en la miseria. (*Aplausos.*)

Y acabo aquí, senyors, per dirvos qu' he parlat en catalá, separantme de la tónica general, perque no m' avergonyeixo d' usar aquesta llengua la primera y única que vaig aprendre dels llabis de la meva mare, la que 'm serveix en totas las relacions de la vida, y segurament la que 'm servirà en l' hora de la mort; y parlo en catalá, no ja per sola predilecció que li tinch á la nostra llengua, sino fins per egoisme y tot: jo he vist, senyors, qu' en catalá se fan nostras fortunes, y en castellá s' acostuma á destruírlas. He acabat. (*Grans aclamacions y aplausos.*)

SECCIÓ POLÍTICA

Ab motiu dels escàndols ocorreguts á Valencia á la sortida de la pelegrinació hi han hagut aquestos dias grans borrascas en lo Congrés de diputats.

Y no 's éreguí que en la major part dels que intervingueren en la discussió fos solsaament per sa fé religiosa; ben al contrari, nostres politichs treuhen such d' allà ahont poden sempre y quant al ferho, puguin marejar als seus adversaris.

En restim; que al govern no li ha capigut mes remey que canviar ó destituir lo governador de Valencia á qui tant defensava los primers dias de la saragata.

Tot per donar gust á quatre baladriers parlamentaris que no saben com matá 'l temps per los salons de la Càmbra.

Y á fé que al govern, ab la tal distitució, no li faltaran pas angunias.

La colla de 'n Gamazo que fins are apesar de totes las entremaliaduras de 'n Romero Robledo no havia obert la boca, ab tot y tractarse dels convenis comercials que tant interessen al pahís, han romput lo glas en defensa del ex-gobernador de Valencia.

Y es que aquest bon subjecte es *nada* menos que cunyat del segon de la colla *triguera*, lo mallorquí senyor Maura.

Devant de aquestas mostras de patriòtisme y desinterés podem exclamar com lo poeta,
Aun hay patria Veremundo.

Los que feyan el mut per mal que fessin al pahís *con tal* de ser fiels á 'n Sagasta, han exclatat al últim portats pel carinyo de la familia.

Entre 'l deber y 'l cunyat *lo segundo es lo primero.*

Y després ja ho diu lo ditxo;

La sanch may se torna aygua.

Lo celeberrim Moret, segons sembla, no s' acaba de convencer de la derrota soferta á las Seccions del Senat y cada dia s' arrapa mes fort en l' assiento porque no 'l treguin.

Sens pensar ¡infelis! que si no ho fan los politichs de mes ó menos bona fé ho farà un dia ó altra 'l pahís cansat de aguantar tantas y tantas ridiculesas.

Aquesta setmana exaltat y fora de tino apesar de sas aficions inglesadas, s' atrevi fins á declarar en ple Congrès que la Comissió de Tractats pretenia *escamotejar* la voluntat de la alta Cámara.

Hombre, hombre, potser en farém una mica massa.

Aixó fa molt Calonge.

Afortunadament pera 'n Moret los senyors de la Comissió son de la colla dels mansos de esperit, que tot ho esperan encara de la politica y dels politichs.

Quina llástima que en las Cámbra no hi haigín diputats y senadors, que en un moment donat sapiguen ensenyar de modos á tota aquesta patuleya que s' ha enfilat sense mes mereixements á las alturas del poder que son cinisme escandalós y sos pochs escrúpols.

Segons se despren de las discussions hagudas aquestos dias en lo Congrès, are resulta que la informació oberta per lo Ministeri d' Hisenda referent als concertats convenis comercials, està plena de falsetats y de mentidas.

Paraulas de 'n Romero Robledo.

Deixant apart la decencia llingüística de nostres diputats que 's veu que no son pas las bonas formas lo que buscan, nó 'ls hi sembla que ja fora 'l colmo de la barra semblant indignitat?

Y aixó que 'ls tractats, segons diuhen están basats en la informació d' aquell ministeri.

Valenta serietat y valentas escrupulositats las que gastan nostres politichs.

Ab declaracions falsas y ab altras de estraftetas s' han confeccionat aquesta récula de convenis que amenassan al pahís ab la ruina mes espantosa.

¿Y no hi ha medi de demanar ó exigir responsabilitats d' una vegada?

¿Hem de permetrer que se 'ns continuin..... rifant de tant indigna manera?

COMUNICAT

«Sr. Director de LO CATALANISTA de Sabadell.

Muy Sr. nuestro: Por casualidad nos hemos enterado de la carta-artículo inserta en el núm. 352 correspondiente al 15 de Abril del ilustrado

periódico de sudigna direcció; y como sea que en dicho artículo *A propòsit de las immediates eleccions* se alude directamente á nuestra querida región aragonesa, en la qual nos honramos haber nacido, suplicamos á V. se sirva hacer publico el presente escrito, no en sentido de protesta, sino como esclarecimiento de los hechos.

No podemos, por ser verdad,—y verdad amarga para cuantos aragoneses estimen en lo que vale la dignidad de su patria,—refutar lo dicho por el gran crítico Lorenzo Gracian, y que ha servido de base á *Jaume d' Urgell* para confeccionar su carta-artículo. Pero si decimos y hacemos constar publicamente que si en añejos tiempos, en aquella época á que se refiere Gracian, «llegaron los aragoneses á querer hasta tal punto las cosas de Castilla» y decir en refrán *que el estiércol de Castilla es ambar en Aragon*, no había de faltar en tierra aragonesa quien se apercibiera de lo insultante del refrán y protestara de la indignidad que representa.

Tanto es así, que, salido del mismo pueblo, en su canto regional, nuestra amantísima *Jota* oponen al refrán la siguiente redondilla.

*Si el rey lo dijo, es mentira;
no aceptamos tal borron,
que es el ambar de Castilla
estiércol en Aragon.*

Es todo cuanto tienen la honra de esponer atentamente á V. anticipándole gracias.

Barcelona 18 de Abril de 1894.

Varios aragoneses

Heus aquí lo que 'ns diuen varios aragoneses y que hem deixat íntegrament sense traduhir á fi de no perdre cap mica de sustancia.

Per la nostra part poca cosa hem d' afegirhi, com no sigui manifestar la alegría que 'ns causa lo patriotisme sá dels firmants de la carta, amatents á defensarse y á deixar en bon lloch lo nom de sa idolatrada regió aragonesa.

Aquí no tenim «*Jota*» pera cantar nostras protestas y despreciar lo despreciable, pero tenim cor y sentiments honrats y nobles pera no sufrir impassible lo menyspreu de nostra Catalunya.

Y heus aquí com los «exclussivistas», los «intransigents» se-gons se califica als enamorats del seu propi s' uneixen y van d' acort en unas mateixas ideas y aspiracions portats per lo sacrosant amor á sas respectivas petitas patrias.

EXPOSICIÓ DEL LLIBRE, ESTAMPA Y GRAVAT Á CATALUNYA, EN L' ATENEU BARCELONÉS

Aquesta Exposició, que promet esser mólt curiosa, s' ajustará á las següents bases:

Desde 'l 1.er d' Abril fins al 15, inclusiu, s' admeterán per l' administració del *Ateneo* y pera esser exposats, mitjançant los deguts resguards y garantias, los objectes següents que, en concepte de la comissió elegida, resulten de verdader interés editorial, històrich, artístich ó científich, á saber:

A) Llibres notables estampats á Catalunya desde 'ls orígens de l' estampa fins als nostres dias.

Impresions musicals.

B) Fullas soltas, periódichs, gazetas, novas, bandos, cartells, titols acadèmichs, almanachs estampats á Catalunya.

C) Gravats de tota classe; litografia, fotolitografia, cromolitografia, fotogravats, fototipias, estampats á Catalunya ó d' autors catalans.

Planos, accions, lletres de cambi, cartas de jugar, aucas, caricaturas, tarjetas de visita, esquelas importants per llur valor històrich ó artístich. estampats á Catalunya ó d' autors catalans.

D) Dibuixos á la ploma, llapis, aquarelas, destinats á la ilustració editorial; obra d' autors catalans.

Motllos y clichés notables.

E) Enquadernacions de totes épocas. Paper empleat á Catalunya, destinat á la estampació, y sas marcas.

L' Exposició estarà oberta durant lo mes de Maig. Conforme al Titul X del Reglament del *Ateneo Barcelonés*, «podrán esser expositors tant los socis com los que no ho sian». L' *Ateneo* convida, donchs, á concorre á l' Exposició á totes las personas que vullan ó pugan ferho.

Las cosas mes insignificants
donan lloch moltes vegadas á
las mes trascendentals conseqüencias.

CHERBULIEZ.

Verdaderament, lo pensador al sentar lo tal principi, tenia 'l convenciment de que la llissó moral ó millor dit filosófica, que anava á retreurer habia de demostrarho ab esferehidora naturalitat, que las cosas mes insignificants, donan lloch moltes vegadas á las mes trascendentals conseqüencias. Y com á corolari be 's podria dir, que las cosas mes insignificant, avants de posarlas á la práctica s' han de girar y girar pel cervell cercantne l' essencia, arrivant fins á calcular las conseqüencias bonas ó dolentas que la cosa pot reportar, si ab bases fermas y ab cumplert conaixement de la cosa 's vol transformar la idea en realitat.

En l' ordre sociològich, desgraciadament no aconsegueix aixís. Generalment las ideas que 's posan á la práctica, son las nascudas entre 'ls que menos se preocupan d' aqueixa ciencia, resultantne d' aixó, que, al explicar la idea entre 'ls que s' enlluernan momentaneament ab son brill s' arriba á sa implantació, sense 'l càlcul madurat de las conseqüencias, reportantlas fatals indefectiblement si no s' encerta ab la formula, ó reportantlas bonas si per etzar s' esculleix bo 'l vehicul. Mes aixó es degút sempre á que 'ls conceptors se refugen involuntariament de lo trascendental de la insignificancia y además s' hi afeixeix l' esperit

mes que poch generós, avar y com á tal personalista, dels encarregats d' aplicar lo principi.

Mentres se succeheix la gestació, no falta cervell despreocupat que s' entretent en esbrinar los resultats positius ó negatius del problema; si 'l resultat de sas investigacions recau favorable á la idea, los encarregats de portarla á terme li aixecan altars, mes si al contrari, si ab rectitut de conciencia y elevadas miras los mostra ab incontrovertibles datos l' error comés, aquell, que estava ja pròxim á veurers incensat en holo-causte, baix repugnants, apreciacions descendeix molt avall, molt avall, pero 'ls mateixos que l' esfonzaren quan l' hora arribá de despertar y 's trovan en lo perfecte convenciment de lo tangible, forosament han de reparar l' erro, sinó publicament pera no ferirne sa mal-entesa vanitat, ab lo llenguatge mut pero eloqüent de las reparacions ahont lo cor s' hi vessa.

Baix dugas fasses ó aspectes pot presentarse la conclusió, abdós senzillas y com á tals factibles.

Suposant (que ja es suposar pretindre que tinga fon terme lo engruixit en l' albir) que 's resolst satisfactoriament: los de seny clar, callan y aprenen, mes los que viuen encara als llims, retreuen y befan á n' aquell cervell despreocupat que ja, avants ha tingut suficient franquesa, pera esposar las conseqüencia baix distints punts de vista.

Suposant com es mes probable, que 'l desenllás es fatal, que lo previst per alguns y lo ignorat pels altres arriba, gallavoras qué succeheix? tothom, uns y altres, s' abocan contra 'l que 'ls ha profetisat la trista solució, y 'l converteix en objecte de sas iras y á ell y solsament á ell s' imputa lo derrumbament, se 'l considera la flama que incendia l' edifici.

Desgraciadament es aixís, la trista condició de las ánimas superbiosas no sab ni vol veurer la trascendencia de la impremeditació, ni considera que ha errat lo camí desde bell principi y no ha volgut recular quan encare hi era á temps.....

Cal, donchs, fixar molt la atenció respecte á las duas fasses ó aspectes ab que pot presentarse, pera son desentrotllo, cualsevol problema que 's presenti ó aspiració que s' ambicioni, si nos vol incorrer en la responsabilitat dels successos ó incidents desagradables que puga ocasionar una lamentable equivocació.

NOVAS

Avans d' ahir á la tarde morí en aquesta ciutat, havent rebut los Sants Sagraments, la virtuosa senyora donya Eularia Serra y Fontanet (Q. A. C. S.) mare de nostres bons amichs don Manel y don Joan Ribot y Serra.

No cal dir quan sentim la terrible pèrdua qu' acaban d' experimentar nostres amichs á quins com á sa demés familia, donem nostre més sentit pesam.

Aquest dematí, tindrà lloch en la important població d'Olot un *meeting* proteccionista d'energíca protesta contra 'ls convenis comercials pendents de discussió en las Corts.

Assistirán al acte personalitats distingidas en la industria catalana, representants de la Lliga de productors y del Foment del Treball Nacional de Barcelona y altres associacions econòmicas de la comarca olotina.

Ahir sorti també cap á la esmentada població nostre amic don Antoni de P. Capmany pera pendrer part en dit acte proteccionista.

No cal dir quant desitjem que l' éxit mes felís coroní la campanya que avuy se comensa.

Fa dias que 's parla del acort de la Lliga Nacional de productors de Barcelona referent á la celebració de *meetings* de protesta contra 'ls tractats de comers en projecte, en las mes importants poblacions industrials de Catalunya.

¿No podria Sabadell esser de las primeras en fer sentir sa veu en aquesta vital qüestió pera 'l pervindre de la nostra industria?

Elements de sobras tenim aquí pera respondrer á la crida; Corporacions respectables y autorisadas com lo Gremi de Fabricants, Cambra de Comers, Gremi Agrícola Municipal y altres podrian segurament pendrer la iniciativa ab la seguritat de l' entusiasta apoyo de tots los estaments y classes de nostra benvolguda ciutat.

Animo, donhs, que 'l perill s' acosta y no fora just que Sabadell permaneixés impassible, devant l' amenassa que tenim á sobre.

Llegim:

«Los fabricants d' alcohol vinich de la provincia de Lleyda, en vista de la impossibilitat de continuar trevallant per l' excessiu preu de las patents de elaboració, han acordat reunirse lo dia 23 del corrent en aquella capital pera secundar als de Valencia, firmant una exposició demanant la rebaixa d' un 50 per 100 en lo preu de las patents, y que l' any próxim sían aquéstas divisibles per periodos de tres mesos, sens cual reforma se veurán en la necessitat de tancar sas fábricas.

Heus aquí un argument que faria molts devots del regionalisme:

La ciutat del mon ahont hi han més milionáris es Bâle, ciutat de la federal Suissa. En ella hi han 132 milionaris, quinas fortunes suman un total de 664.620,000 pessetas. Las ciutats de la confederació Nort-Americana Brooklyn y New-York comptan entre las duas 1000 milionaris. Pero la ciutat Suissa resulta ser més rica, puix en ella per cada mil habitants hi ha un milionari ³/₄ mentres que en las ciutats Nort-Americanas per cada 1000 habitants coresponen ²/₅ d' un milionari.

Los estats centralisats escatexen qui té més miseria; las ciutats que viuen á la ombra de majors llibertats se disputan qui té mes milions.

Traduhim de la revista marsellesa, *Lou Felibrige*:

«S' han publicat á Barcelona dos galants llibrets de versos d' En Jacinto Verdàguer, lo gran poeta de *La Atlántida*. *La Fugida á Egipte* es un ramellet flayrós de llengendas piadosas divinament escrites, que forma la tercera part de sa trilogia de Jesus Infant. *Roser de tot l' any*, es un roser que porta per cada día, no una rosa, sinó una perla pulida ab un talent exquisit y un cor de poeta. Ah ¡que es suáu lo perfum que s' exhala d' aquest Roser!»

Retaillem de nostre company *La Veu del Montserrat* de Vich:

«Han entrat en nostres Museus, Episcopal y Lapidari, la part inferior d' un pedestal romá, de marbre, ab l' inscripció *Esta TUAN ECUESTREM AURATICIAN PONI*; la meytat superior d' un àmfora rodona de gran tamany; una caixa de núvia del sigle XVI; restaurada ab tota escrupulositat; una corona de llum ó aranya de ferro, del sigle XV; una casulla bradada ab imatges de Sants; dos escuts ab un castell sobre fons carmesí, y dos cobre-cálzers brodats, dels sigles XVI y XVII.»

La antiga Junta de propietaris del Foment de la Esquerra del Ensanche de Barcelona ha dirigit una enérgica comunicació al Senat y altra al Congrés, en súplica de que no s' aprobin los tractats de comers, per considerarlos la ruina del país y la pérdua de nostra nacionalitat, que, encara que per diferenta pendent, tindria 'l mateix fi que la desgraciada Polonia.

La Cambra de Comers de Reus ha expedit lo següent telégrama als presidents del Congrés y del Senat:

«Gran número de industrials reunits ahir en aquesta Cambra de Comers, representant més de cuarenta establiments ab tres mil obrers; considerant que 'ls tractats de comers projectats han de perjudicar gravement industria nacional sense afavorir agricultura, han acordat protestar, com ho fem nosaltres en son nom, contra dits tractats y prégar á los Corts que 'ls hi deneguin la seva aprobació.»

Varias son las societats corals catalanas que 's diposan á concórrer al gran concurs d' orfeons y bandas, que 's verificará á Pamplona 'ls dias 10, 11 y 12 del vinent Juliol.

Lo ministre de la Governació ha subsanat la desatenció que cometé ab lo senyor Larroca, á qui ha telegrafia en termes laudatoris, donantli amplias facultats pera arreglar com cregui oportú l' assumpto referent al personal del cos de vigilancia.

En presencia dels anarquistas complicats en l'atentat contra 'l general Martínez Campos y de sos defensors respectius, s'ha procedit á la lectura de cárrechs que resultan contra cada un d'aquells.

Lo conegut proteccionista don Avel·lí Brunet, soci honorari del Centre Industrial de Catalunya, ha sigut nòmbra't per dita Corporació pera que informi davant la Comissió de Tractats del Senat.

L'«Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro» está reunint los datos quo té demanats á las suas subdelegacions, centres adherits y altres entitats competens, derivats de sa angustiosa situació económica, del excés de la tributació y de las deficiencias de la Administració. L'«Institut» considera que la reunió de las Corts del Regne ha de donar oportunitat á aquests datos, y se proposa ferlos valer en favor dels interessos agricolas del pays.

La Cambra y Centre Agrícola del Panadés han elevat á las Corts una exposició contraria als tractats de comers ab Alemanya, Italia y Austria Hungria.

L'acreditat constructor de màquines de Barcelona don Miquel Escuder que tant de renom alcanza en sas màquines de cosir, acaba de publicar un anunci en *La Vanguardia*, purament proteccionista en son colossal bombo; diu aixís: ¡Espanyols! consumint los géneros del país, no hi haura pisos pera llogar ni fàbricas sense treballar.

Dipòsit de pianos

de la fàbrica **ESTELA Y BERNARREGI**, la mes acreditada en sa classe

UNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á DOS DUROS setmanals. Tots los pianos d'aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancías, com son panyos y tota mena de géneros que pугan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24: JOAN COMAS FAURA

Imprenta y Encuadernaciones de Pedro Tugan. — Calderon, 36. Teléfono 186. — Sabadell.